

The background features two large, light gray, stylized letters: a 'N' on the left and a 'U' on the right. The 'N' is formed by a thick vertical bar on the left and a diagonal bar on the right. The 'U' is formed by a thick vertical bar on the left and a curved bottom. The text 'MANNHEIMER SWARTLING' is centered between these two letters.

MANNHEIMER SWARTLING

Miljöprövning med fokus på bästa möjliga teknik

Vattenbrukets miljöpåverkan och miljönyttor

28 mars 2023, Albin Gustafsson

Lagstiftning

2 kap. miljöbalken

Allmänna hänsynsregler m.m.

- Tillämpning och bevisbörda (1 §)
- Hänsynsregler (2-5 §)
- Lokaliseringsprincipen (6 §)
- Rimlighetsavvägning (7 §)
- Ansvar för skadad miljö (8 §)
- Slutavvägning (9-10 §)

Bästa möjliga teknik

- Teknologin, men också utformning, uppförande, underhåll, drift och avveckling
- Industriellt möjlig att använda i branschen från såväl teknisk som ekonomisk synpunkt
 - Inte endast förekomma på experimentstadiet
 - Öppen marknadsekonomi utan ekonomiskt understöd
- Tolkningen: krävs att verksamheten genererar ett positivt resultat över tid

Rimlighetsavvägningen

- Hänsynskraven får inte vara orimliga
- Nyttan av skyddsåtgärder och försiktighetsmått jämfört med kostnaderna
 - Miljömässigt motiverat och ekonomiskt rimligt
 - Miljöns känslighet i det enskilda fallet spelar in
 - Ekonomiskt tillgängligt och ekonomiskt rimligt är två olika bedömningar
- Krav som behövs för att följa miljökvalitetsnorm ska ställas, trots rimlighetsavvägningen

Miljö kvalitetsnormer m.m.

- Otillåten försämring ("försämringsförbudet")
 - Statusförsämring
 - Sämsta statusklassificeringen: varje försämring är en otillåten försämring
- Otillåtet äventyrande
 - Förändring inom en klassgräns är inte ett otillåtet äventyrande
 - Kvalificerat hot mot möjligheterna att uppnå rätt kvalitet på vattenmiljön

Praxis

Äldre MÖD-praxis: öppna kassar utgör bästa möjliga teknik

- MÖD 2004:69 (Omnefjärden / Höga kusten)
 - Uppfödning till matfiskstorlek i landbaserade anläggningar förekommer inte i kommersiell skala. Försöksanläggningar har förekommit men kostnaderna har varit för höga. Inte rimligt att ställa krav på sådan teknik
- MÖD 2005:42 (Leksand)
 - Begränsade möjligheter att minska näringsbelastningen; teknik saknas. De krav som kan ställas enligt 2 kap. 3 § är därmed uttömda. Utsläppen och miljöpåverkan inte sådana att stoppregeln är tillämplig

Senare MÖD-praxis: inte visat att öppna kassar utgör bästa möjliga teknik

- MÖD 2017:21 (Storsjön), 2017:22 (Höga kusten) och M 10773-16 (Landösjön)
 - Betydande punktutsläpp och konkreta uppgifter om annan teknik → kraven på bolagets redovisning av alternativa produktionsmetoder ska ställas högt
 - Begränsad utredning – saknades bl.a. uppgifter om produktionskostnader och miljöpåverkan för alternativa produktionsmetoder
 - Sökanden hade inte visat att fiskodling i öppna kassar fortfarande utgör bästa möjliga teknik

Ny MMD-praxis: öppna kassar utgör alltså bästa möjliga teknik

- MMD Nacka M 1633-20 och M 2847-21, MMD Umeå M 353-20 och M 3734-19, MMD Östersund M 1929-20 och M 1901-21
 - Sex MMD-avgöranden under tre års tid (2020-2022) med tillstånd till fortsatt verksamhet, utökad verksamhet respektive ny verksamhet
 - MÖD:s avgöranden kan inte uppfattas som att domstolen generellt har avfärdat användandet av öppna kassar
 - Ett mer omfattande underlag avseende miljöpåverkan, tekniska möjligheter och ekonomiska förutsättningar än tidigare
 - RAS och s.k. semislutna system inte tekniskt och ekonomiskt tillgängliga alternativ, i vart fall inte rimligt att kräva sådan teknik
 - Samtliga avgöranden överklagade till MÖD

MÖD:s avvisningsbeslut i mål M 619-21

- Fråga om klagorätt för länsstyrelse vars MPD prövat en ansökan om tillstånd till fiskodlingsverksamhet i annat län
- Länsstyrelsen ansågs inte vara part i målet
 - Behörig länsstyrelse har att tillvarata miljöintressen och andra allmänna intressen om det behövs
 - Utgångspunkt: en länsstyrelses ansvar är begränsat till det egna länet
 - Syftet att åstadkomma en tvåpartsprocess upprätthålls genom att behörig länsstyrelse, när det behövs, ska föra talan i målet
 - Länsstyrelsen i det aktuella länet hade inte överklagat avgörandet

MMD/MPD: RAS uppfyller kravet på bästa möjliga teknik

- MMD Östersund M 185-17 (Kallsjön)
 - Verksamheten uppfyller de uppställda tillåtlighetskraven (dvs. inklusive kravet på bästa möjliga teknik)
- MPD Örebro 551-7322-2019 (Säffle)
 - Verksamheten går att förena med de allmänna hänsynsreglerna och målen i miljöbalken (inklusive kravet på bästa möjliga teknik) och med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser samt med gällande detaljplan.

MÖD: RAS uppfyller kravet på bästa möjliga teknik

- MÖD M 4726-19 / MMD Vänersborg M 4421-17 (Kungshamn, Sotenäs)
 - MMD: uppenbart att själva fiskodlingsverksamheten är tillåtlig; utsläppen riskerar försämra den ekologiska statusen eller försvåra uppnåendet av god ekologisk status → hinder för tillstånd
 - MÖD: enbart filtrering och behandling mot smittämnen är inte bästa möjliga teknik för denna verksamhet och recipient, men med tillägg av denitrifikationsfilter och ytterligare filter uppnås bästa möjliga teknik för den ansökta verksamheten samt även kraven på icke-försämring och icke-äventyrande
 - MÖD: RAS-tekniken delvis oprövad och kan förväntas genomgå en kraftig utveckling i en nära framtid
 - MÖD: någon fullständig prövning har inte skett i MMD → återförvisning

Vilken teknik är den bästa möjliga?

- Båda tekniker har ansetts uppfylla kravet på bästa möjliga teknik
 - Förhållandena i det enskilda fallet är avgörande
 - Ej utbytbara tekniker; måste få tillåtas att samexistera
- Samma regler, men olika fokusfrågor
 - RAS: markanvändning, energiförbrukning, avfallshantering m.m.
 - Öppna kassar: utsläpp av näringsämnen, smittspridning m.m.

Skillnader i villkorsreglering

- Öppna kassar
 - Fosforinnehåll i foder
 - Undersökningar och hantering av sediment
 - Kontroll och hantering av död fisk i odlingskassar
- RAS
 - Kontroll av rening och utsläpp av avloppsvatten
 - Energianvändning och energiåtervinning

An aerial photograph of a large lake at sunset. The sky is a gradient of orange, pink, and blue, with a thin crescent moon visible in the upper left. The water reflects the warm colors of the sunset. The surrounding land is dark, with silhouettes of trees and islands. The text "Avslutande reflektioner" is overlaid in the center in a white serif font.

Avslutande reflektioner

The background features two large, light gray, stylized letters: a 'N' on the left and a 'U' on the right. The 'N' is formed by a thick vertical bar on the left and a diagonal bar on the right. The 'U' is formed by a thick vertical bar on the left and a curved bar on the right. The text 'MANNHEIMER SWARTLING' is centered between these two letters.

MANNHEIMER SWARTLING